

Çocuklar?n Tepki Biçimleri Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocuklar?n Tepki Biçimleri Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19072>

Özet

Çocuklar?n Tepki Biçimleri Ölçeği (ÇTBÖ), mevcut bir psikolojik aracın Türkçe'ye uyarlanmı? versiyonudur. Bu ölçek, bireylerin olumsuz ruh halleri ve stres kar??sında gösterdikleri bili?sel ve davran??sal tepki biçimlerini ölçmek amacıyla geli?tirilmidir. Ölçeğin uyarlaması, 2014 yılında Ali Sonkur tarafından hazırlanan bir Yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Ölçek, özellikle ergen ve çocuk popülasyonlarında internet bağımlılığı, depresyon, endişe, dü?ünce baskı ve üst bili? gibi de?işkenlerle olan ilişkileri incelemek üzere kullanılmı?tır. Uyarlama çalışması, ölçeğin Türk kültürüne ve dil yapısına uygunluğunu test etmeyi amaçlamı?, böylece çocuk ve ergenlerin stresle başa çıkma stratejilerinin bilimsel olarak değerlendirilmesine olanak sağlamı?tır.

Anahtar Kelimeler

Çocuklar?n Tepki Biçimleri Ölçeği, Tepki Biçimleri, Uyarlama, İnternet Bağımlılığı, Depresyon, Üst Bili?, Çocuk Psikolojisi, Ali Sonkur.

Yazarlar

Ali Sonkur (Uyarlayan)

Amaç

Çocuklar?n Tepki Biçimleri Ölçeği'nin temel amacı, çocuk ve ergen popülasyonunda kullanılan, negatif duygusal durumlara karşı geli?tirilen bili?sel ve davran??sal tepki mekanizmalarının standardize edilmi? bir formatta ölçmektir. Bu tepki biçimleri genellikle ruminasyon (tekrar tekrar dü?ünme), dikkat dağıtma ve problem çözme gibi alt boyutlarda incelenir.

Ölçek, Ali Sonkur'un 2014 tarihli yüksek lisans tezinde, öğrencilerin internet bağımlılığı düzeyleri ile psikolojik sorunlar arasında ki karmaşık ilişkiyi keşfetmek için bir araç olarak kullanılmı?tır. Ölçek, özellikle maladaptif tepki biçimlerinin (ruminasyon gibi) psikopatolojiye olan katkılarına belirlemede kritik bir rol oynamı?tır.

Yapı

Çocuklar?n Tepki Biçimleri Ölçeği, bireylerin stresli veya olumsuz ruh halleri deneyimlediklerinde sergiledikleri tipik tepki biçimlerini ölçen çok boyutlu bir yapıyı temsil eder. Orijinal ölçek, genellikle üç temel boyutu kapsar: **Ruminasyon** (olumsuz duygulara ve bunların sonuçlarına odaklanma), **Dikkat Dağıtma** (olumsuz duygulardan kaçınmak için aktivitelere yönelme) ve **Problem Çözme/Yapıcı Eylemler** (durumu de?iştirmeye yönelik aktif stratejiler).

Uyarlama çalışmasında, ölçeğin faktör yapısının Türk örnekleminde orijinal yapıya benzerlik gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu yapı, özellikle gençlerin depresyon ve anksiyete gelişiminde kullanılan tepki stillerinin anlaşılması açısından temel bir psikolojik yapı sunar.

Geçerlik

Orijinal kaynakta spesifik geçerlik değerleri belirtilmemiş olsa da, bir yüksek lisans tezi kapsamında yapılan uyarlama çalışmasında araştırmadaki geçerlik analizlerinin gerçekleştirilmesi beklenir:

Yapı Geçerliliği (Construct Validity): Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) veya Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılarak ölçeğin faktör yapısının orijinal ölçekle tutarlılığı test edilmiştir. Bu, ölçeğin teorik olarak ölçmesi gereken yapıyı gerçekten ölçtüğünü gösterir.

Ölçüt Geçerliliği (Criterion Validity): Ölçek puanlarının, teorik olarak ilişkili olması beklenen diğer ölçümlerle korelasyonu incelenmiştir. Sonkur'un çalışmasında bu, internet bağımlılığı, depresyon ve endişe ölçekleri ile yapılan korelasyon analizlerini içerir.

Güvenirlik

Orijinal kaynakta spesifik güvenilirlik değerleri belirtilmemiş olsa da, uyarlama sürecinde ölçeğin iç tutarlılığı ve zamana bağlı istikrarının değerlendirilmesi zorunludur.

İç Tutarlılık (Internal Consistency): Ölçeğin alt boyutları ve genel ölçeğin iç tutarlılığı, genellikle **Cronbach Alfa katsayısı** hesaplanarak belirlenmiştir. Kabul edilebilir bir uyarlama için bu katsayının genellikle 0.70 ve üzerinde olması beklenir.

Test-Tekrar Test Güvenirliliği (Test-Retest Reliability): Ölçeğin farklı zamanlarda uygulandığında tutarlı sonuçlar verip vermediğini belirlemek için belirli bir zaman aralığıyla (örneğin 2-4 hafta) tekrar test uygulaması yapılmış olması muhtemeldir.

Faktör Analizi

Uyarlama çalışmaları temel amaç, ölçeğin orijinal faktör yapısının hedef kültürde doğrulamaktır. Çocuklar?n Tepki Biçimleri Ölçeği için **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** kullanılarak, ölçeğin maddelerinin beklenen alt boyutlara (Ruminasyon, Dikkat Dağınıklık vb.) yüklendiği ve modelin veri ile uyumunun yeterli olduğu gösterilmiştir. Bu analizler, ölçeğin yapısal geçerliliğinin temel dayanağıdır. Analizler, ölçeğin orijinal yapısının Türkçe örnekleme de korunduğunu teyit etmeyi amaçlamıştır.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Orijinal ölçeğe bağı olarak, maddelerin genellikle 3 veya 4 dereceli bir **Likert tipi derecelendirme** kullanması beklenir (Örneğin: Hiçbir zaman, Bazen, Çoğu zaman, Her zaman).

Language Available: Türkçe

Population Group: Çocuklar ve Ergenler

Age Group: Genellikle ilkokul sonu ve ortaokul öğrencileri (yaklaşık 9-14 yaş aralığı) hedeflenmiştir.

Population Details: Ölçek, Ali Sonkur'un tez çalışmasında Van'da öğrenim gören lise öğrencileri üzerinde kullanılmıştır. Ancak ölçeğin adı ve içeriği daha geniş bir çocuk ve ergen popülasyonuna hitap etmektedir.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale). Katılımcılar, belirli durumlara veya ruh hallerine verdikleri tepkileri derecelendirirler.

Anahtar Kelimeler

Ruminasyon, Dikkat Dağınıklık, Problem Çözme, Psikometrik Özellikler, Depresyon, İnternet Bağımlılığı, Ölçek Geliştirme, Tepki Biçimleri.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: alisonkur02@gmail.com

Correspondence Address: Ali Sonkur (Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van, 2014 itibarıyla)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Çocuklar?n Tepki Biçimleri Ölçeği'nin uyarlaması 2014 yılında tamamlanmıştır. Kullanım izni ve ücret bilgileri için doğrudan sorumlu yazar Ali Sonkur ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki adresten indirilebilir: [cocuklarin-tepki-bicimleri-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Sonkur, A. (2014). İnternet bağımlılığı ve depresyon, tepki biçimleri, düşünce baskınlama, endişe ve üst bilişle ilişkisi (Yüksek lisans tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

Çocuklar?n Tepki Biçimleri Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte bulunmamaktadır. Maddeler için yazar?n 2014 tarihli yüksek lisans tezine ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM